

2022

LæringsCentret

Tema: Modige børn

Kæmpestort til lykke til Tina Sakura og Signe Kjær

Det er første gang, at Kulturministeriets Forfatterpris og Kulturministeriet Illustratørpris går til den samme bog, nemlig *Bjørnen* (Carlsen, 2021) af Tina Sakura Bestle (tekst) og Signe Kjær (illustrationer).

Billedromanen handler om Carli, der lige er begyndt i gymnasiet, da hun og en håndfuld andre nye bliver inviteret til puttemiddag hos nogle drenge fra 3.g. Hun er særligt udvalgt blandt mange piger, og Carli glæder sig. Men det bliver en aften, som ødelægger noget inden i hende, og kun naturen og Carlis egne urkræfter kan få sårene til at heles igen.

Bjørnen vågner. En stærk og vigtig historie om at mærke sine grænser og tage sin kraft tilbage. *Bjørnen* er en del af serien CARLENS BILLEDNOVELLER, som er billedbøger til unge: Korte, illustrerede historier skabt af nogle af de allerbedste forfattere og illustratører.

Prisen er blevet uddelt siden 1979 og er tidligere gået til bl.a. Tove Ditlevsen, Halfdan Rasmussen og Kim Fupz Aakeson. Den blev overrakt 14. marts, hvor hver prismodtager fik 75.000 kroner.

Flemming Quist Møller (1942-2022) in memoriam

Illustratoren, musikeren, filmmanden og forfatteren Flemming Quist Møller, en af de helt store i dansk børnelitteratur, døde i januar. Han var også percussionist i gruppen Bazaar, sammen med Peter Bastian og Anders Koppel.

Da Quist Møller i 2007 modtog Det Danske Akademis SILAS PRIS på 100.000 kr. holdt forfatteren Suzanne Brøgger en fornem tale for ham og sagde bl.a.: *"... Den opbejrende kraft i Flemming Quist Møllers historier er, at alle mennesker - og ikke specielt børn - har noget vanvittig farligt, men også noget uendelig småt og sårbart inde i sig.*

Vi kan alle sammen få et dask med den store avis og falde døde om, ligesom frødrenen kan blive slugt af en haj. Det, der er så småt i os, er næsten usynligt og lige så gennemsigtigt som myggevinger. Egentlig er der ikke nogen, der ser det eller tager hensyn til det.

Og så kommer Flemming Quist Møller med sine historier, der foregår lige nøjagtigt dér i det unævnelige, i det-er-der-ikke-noget-der-hedder.

Det kommer gerne fra fjerne steder, en jungle, en drømme-ø og bliver plantet som en fremmedagent i vores gennemkontrollerede myreflittige hverdag.

Og det, der ikke-hedder-noget, lader han cykle, han lader det danse, han lader det flyve og han lader det tromme.

Og det, der ikke-hedder-noget, bliver levende og morsomt, en uafviselig kendsgerning. Herefter kan ingen komme og påstå, at det ikke findes.

For det findes, både i og udenfor badekarret..."

Æret være Flemming Quist Møllers minde!

Flemming Sørensen (1943-2022) in memoriam

Foreningens fhv. formand Flemming Sørensen døde 19. januar 2022, 78 år gammel. Han blev lærer fra Esbjerg Seminarium i 1968 med biologi som linjefag og kom hurtigt ind i skolebiblioteksarbejdet og i foreningsarbejdet, først som sekretær i landsstyrelsen og fra 1975-79 som formand for Danmarks Skolebibliotekarforening, som foreningen hed dengang. Senere blev han medstifter af Nordisk Skolebibliotekarforening, hvis formand og kasserer han var i en årrække. Bl.a. indstiftede han Nordisk Børnebogspris. På det arbejdsmæssige plan var han en inspirerende lærer og skolebibliotekar på Lønborg skole i Tarm, var en overgang skolebibliotekskonsulent og blev derefter sent i karrieren en skattet medarbejder og chef i skoleforvaltningen. Han elskede at leve og opleve og var en fantastisk guide for folk, der var så heldige at møde ham i denne funktion. Han vidste alt om orkideer, gribbe, det midtfranske kanalsystem, frimærker, gamle borge, m.m. Flemming Sørensen modtog i 1998 Danmarks Skolebibliotekarers Æresnål. Han efterlader sin kone, Kirsten, to voksne børn, svigerbørn og 3 børnebørn. Han vil blive stærkt savnet i familie- og vennekredsen.

Æret været Flemming Sørensens minde!

Indhold

Opslagstavlen	2
Leder	3
Sammen har vi en stemme	4
TEMA Gør en forskel, der hvor du er	8
TEMA Med fodsålerne mod skovbunden	10
TEMA Små stemmer – store fortællinger	13
TEMA Enquete om modige børn	16
TEMA Tekstanalyse i et legende perspektiv	18
TEMA Følg dine drømme	20
Få Trylleblik og gå Sukkerkold - i CFU's materialeunivers	22
Levende billeder - levende læring	24
Jeg har lige læst	26

Flugt

Den danske animations-dokumentarfilm *Flugt* (2021) er nomineret til hele tre Oscars og handler om Amin, der er 36 år, veluddannet og succesfuld i Danmark.

Ingen kender til hans fortid som flygtning – en hemmelighed, han har båret på i 20 år. Som barn fik han besked om aldrig at afsløre sin livshistorie. Men da hans kæreste, Kasper, frier til ham, bliver Amin nødt til at fortælle om sin barske flugt fra Afghanistan. Flugten begynder i 80'ernes Kabul, hvor krigen mørklægger Amins trygge hverdag og tvinger familien på en livsfarlig færd fra land til land. Oplevelserne er svære at sætte ord på for Amin, men langsomt vækkes erindringen om flugten til live. Der er udarbejdet et undervisningsmateriale til filmen beregnet til 8.-10. klasse. Instruktør er Jonas Poher Rasmussen, som i øvrigt er forfatteren Halfdan Rasmussens (1915-2002) barnebarn.

Pædagogisk LæringsCenterForening
Hjemmeside: www.plcf.dk
E-mail: plcf@outlook.dk

Redaktør

Eline Mørch Jensen
Weyesgade 9, 2100 København Ø
Tel: 2171 7027
eline.moerch@gmail.com

FU

Formand
Marlene Møller Drost
marlenedrost@gmail.com

Næstformand

Runa Petersen
Rune.B.Petersen@outlook.dk

Kasserer

Dan Damsø
plcf@damsøemail.dk

Birgitte Barfoed-Høj
Birg1942@rksit.dk

Karin Kjeldsen
kjeldsen.karin@gmail.com

Steen Juhl Møller
steenjm@gmail.com

Janne Bjerring Larsen
jannebjerring@gmail.com

Merete Jørgensen
merete@mail.dk

Pensionistgruppen

Formand Stig Bergmann
Stokkemarkevej 19, 2730 Herlev
stig.bergmann@gmail.com

PLCF administration

Annoncer og ekspedition
Inge Von Essen
plcfadm@outlook.dk
Tel: 40813123

Kontingent: Opkræves én gang årligt i januar.
Abonnement kr. 775,- ekskl. moms.

Næste nummer af LæringsCentret
udkommer primo april 2022.

Udkommer 6 gange årligt. Oplag 1.300
ISBN 0105-9556

Design og grafisk produktion

CS Grafisk A/S

Deadlines:

Nr. 3: 1. maj (udkommer primo juni 2022)
Nr. 4: 1. juni (udkommer primo august 2022)
Nr. 5: 1. sep (udkommer primo oktober 2022)

Artikler i LæringsCentret dækker ikke
nødvendigvis redaktionens og/eller PLCFs
synspunkter.

Medlemskab:

Skriftligt via hjemmesiden på www.plcf.dk
Kontingent: Opkræves én gang årligt i
december.

Overgang til pensionistgruppen:

Skriftligt via hjemmesiden på www.plcf.dk

Flytning, navneskift m.v.:
plcfadm@outlook.dk

Forside-illustration af Charlotte Pardi

Håb og handling går hånd i hånd

Børn har brug for håb lige som alle andre mennesker, ikke mindst i tider hvor menneskers rovdrift på naturens ressourcer er kammet over i en sådan grad at arter trues og uddør og klimaændringerne buldrer af sted og truer vores fortsatte eksistens på planeten jorden.

For mange børn (såvel som voksne) er krigens grimme ansigt også kommet tættere på med Ruslands invasion af Ukraine, selvom krige og flygtningestrømme jo ikke er noget nyt fænomen, tænk bare på Afghanistan og Syrien, men nu er krigen netop "bare" rykket geografisk tættere på. *Til Europa.*

Det er på mange måder en både skræmmende, uforudsigelig og faretruende fremtid, vi kigger ind i. En fremtid som kan gøre ondt i maven og få én til at føle sig trist, opgivende og handlingslammet. Men så meget desto mere grund er der til at tage fat i alt det, der trods alt peger i en anden retning og som forhåbentlig kan være med til at vise vej i mørket. Samtidig giver det håb at tage sagen i egen hånd og gøre noget - hvad enten det så er at sortere skrald eller demonstrere med Fridays for future, hvorfor det er vigtigt at pege på forskellige handlemuligheder.

Dette nummer af LæringsCentret har fokus på modige børn. Man kan være modig på mange måder både i det store og det små. For eksempel ved at holde fast i hvem man er og hvad man tror på, ved at tage ordet i en forsamling – i klassen eller skolegården – og forsvare en klassekammerat, der bliver mobbet og holdt uden for, eller man kan oplade sin røst til fordel for klimaet og en mere bæredygtig udvikling på jorden.

På Arden Skole opfatter man FNs 17 verdensmål som verdens vigtigste plan! Derfor sættes der bl.a. tid af til undervisning i verdensmålene, afholdelse af international temaug og deltagelse i Verdens Bedste Morgen, sådan at der opstår en sammenhængskraft mellem åben skole, udeskole, internationalt samarbejde og i forhold til æstetiske læreprocesser, der motiverer børnene til at være aktive og reflekterende.

I tråd med denne lærings-tænkning deltager skolens 5. årgang i Global Roots projektet Træernes hemmelige liv, hvor skuespiller Lina Hedegaard og billedkunstner Vibeke Rønsbo flytter undervisningen ud i skoven for at "lære børnene at være i verden." Tanken bag er at kunsten med sit sprog og sin sanselighed kan styrke barnets dannelse. Og, viser det sig, så kræver det faktisk både mod og udholdenhed at kaste sig ud på usikker grund! Heldigvis er PLC og skoleleder med hele vejen igennem.

Projekt Små stemmer – store fortællinger handler om at give plads til børns stemmer i litteraturen i et spændende samarbejde mellem Skanderborg, Silkeborg og Aarhus bibliotekerne. Her bringes børn og forfattere sammen for at skabe fælles historier – og for samtidig at undersøge om der kommer anderledes historier ud af det, når børns erfaringsverden og fantasi indgår i samskabelsen.

I temaet om modige børn ser vi desuden nærmere på Playful Learning-programmet, et samarbejde mellem de seks professionshøjskoler, som har til formål at udvikle og fremme en legende tilgang til børns læring. Endelig har vi bedt fem toneangivende forfattere, som skriver om børn der på forskellig vis udviser mod og gør en forskel i verden, ofte i relation til natur, klima og bæredygtighed, om at give deres bud på hvorfor de har valgt at gøre det og hvordan de opfatter deres forfatterrolle.

Sidst, men ikke mindst, stiller vi skarpt på et lille udvalg af udgivelser, der fortæller om modige og handlekraftige børn, der som forbilleder kan være med til at inspirere andre (børn) til at tage aktivt del i både den nære og den omgivende verden, og derigennem være med til at gøre den til et bedre sted at være.

Det kan diskuteres hvem der har mest at lære, når det kommer til at være modige og føle håb, børnene eller de voksne. Uanset hvad er der brug for både mod, håb og handling. Og, som Adam O udtrykker det, så er det vores forbandede pligt som voksne ikke at tage modet fra børnene!

Eline Mørch Jensen, redaktør

Sammen har vi en stemme

Af Eline Mørch Jensen

LæringsCentret har bedt PLCFs nye formand Marlene Møller Drost om at give sit bud på hvor foreningen er på vej hen og hvorfor der er brug for den i dag – for den enkelte og kollektivt.

Hvorfor skal man være medlem af Pædagogisk LæringsCenterForening?

- For at støtte op om og få indflydelse på PLC-området, både i forhold til arbejdsopgaver og forhold på PLC og omkring

blandt andet uddannelse og bekendtgørelse. Sammen har vi en stemme i forhold til hvilken vej udviklingen skal gå. Samtidig bliver man en del af et stærkt fællesskab, som kan vidensdele, sparre og netværke, så man konkret får inspiration og bliver yderligere kvalificeret til at varetage opgaverne som pædagogisk læringsvejleder, siger Marlene Møller Drost og tilføjer:

- Og så har medlemmerne adgang til alle forlagenes undervisningsportaler, og sidst - men ikke mindst! - modtager man vores inspirerende og oplysende fagblad LæringsCentret seks gange årligt.

PLCF har pt. 733 medlemmer inklusive

pensionisterne, som ofte fortsætter deres medlemskab, når de går af. Nye medlemmer er fortrinsvis nye PLC-medarbejdere, men også en del institutioner har abonnement på LæringsCentret, og der kommer stadig nye medlemmer til med interesse for PLC-området.

- Der kommer ofte nye medlemmer til, når der er lokalkonferencer, temadage og lignende. En god reklame for at melde sig ind i PLCF er kendskab til foreningen via mund til mund-metoden, fortæller Marlene Møller Drost og tilføjer:

- Synlighed omkring foreningens arbejde er utrolig vigtigt - det er et fast punkt på FUs to do-liste! Når den nye bekendtgørelse bliver vedtaget, vil vi derfor også tilbyde lokalkredsene at komme ud og folde den ud og yde den nødvendige vejledning.

Mere dialog

Til næste år kan foreningen fejre sit 70-års jubilæum, hvilket Marlene Møller Drost mener der er rigtig god grund til at være stolt over og markere.

- Der har dog desværre været et faldende medlemstal de seneste år, og i FU fornemmer vi at det primært skyldes, at der ikke længere findes en uddannelse på PLC-området. Før krævede funktionen skolebibliotekar som bekendt en uddannelse, men det kom der aldrig en afløser for, da man ændrede funktionen til plc-medarbejder. PLC kom til at omfatte andre og mere omfattende opgaver og gik fra at være skolebibliotek til læringscenter. I dag findes der nogle læringsvejledermoduler, men de lapper over andre vejledersfunktioner, og er ikke så målrettede som den tidligere skolebibliotekaruddannelse, mener Marlene Møller Drost og lægger til:

- Derfor ønsker vi at indgå i en dialog med relevante aktører omkring en nytænkning af en PLC-uddannelse. Måske et nyt modul eller en tilpasning af dem der er ►

Danskbrikker

Et nyt univers til stave- og grammatikundervisning

Danskbrikker er et nyt digitalt univers til stavning og grammatik på mellemtrinnet. Her kan du tilrettelægge en levende og afvekslende undervisning, der styrker elevernes stavefærdigheder og sproglige bevidsthed. Kreative skrive- og bevægelsesopgaver understøtter elevernes evne til at finde og forstå staveregler og grammatiske mønstre. Differentierede diktater og tilrettelagte træningsopgaver konsoliderer det, eleverne er blevet undervist i. Med *Danskbrikker* undersøger og udvikler eleverne sproget sammen.

Læs mere på gyldendal-uddannelse.dk/danskbrikker

- eller noget andet? Vi savner en åben dialog og indgår meget gerne i et konstruktivt samarbejde på området.

Hun tilføjer at der desuden er store forventninger til den nye PLC-portal, som foreningen har i støbeskeen (læs mere herom i LC nr. 1 2022, red.), og at det er ambitionen at gøre portalen så attraktiv, at den vil trække nye medlemmer til.

Løfter i flok

PLC-området har udviklet sig markant de senere år og Ifølge Marlene Møller Drost udgør PLC i dag en væsentlig faktor i skoleudviklingen. Det er også i PLC, at vejledere og ressourcepersoner er samlet, hvorfor der pågår et stort arbejde omkring kapacitetsopbygning mange steder i landet.

- Det betyder at der er mere brug for PLCF nu end nogensinde før og at vores berettigelse som forening er vokset. PLCs opgaver er mangfoldige og vi har en stor rolle at spille i forhold til blandt andet digital dannelse, tværfaglige temaer, innovation og entreprenørskab, samt inden for vejledning i åbne læreprocesser. Mange steder i landet fungerer PLC også som et vigtigt bindeled mellem ledelse og medarbejdere, mener hun.

Selv har Marlene Møller Drost været medlem af foreningen siden hun som nyuddannet lærer startede på skolebiblioteket på Susåskolen afd. Glumsø i 2001.

- I lige så mange år har jeg været aktiv i lokalkredsen Sjælland og Øer, og i otte år har jeg været med i først hovedbestyrel-

sen, så i FU og nu som nyvalgt formand, så jeg har altid brændt for arbejdet og de muligheder der er i foreningen, siger Marlene Møller Drost.

Hun tilføjer at FU som noget nyt tænker "formand" som "et formandskab", sådan at man i højere grad end tidligere deler opgaverne og løbende sparrer med hinanden, så flere kompetencer udnyttes.

- Det gælder også for medlemmerne ude i lokalkredsene, der i de kommende år får mulighed for at være mere aktive og kunne byde ind på opgaver alt efter hvilke interesser de hver især har. PLCF skal fremstå som et stærkt læringsfællesskab, og vi tror på at det samlede udbytte bliver større, når vi løfter i flok og med mulighed for at alles styrker – og interesseområder – kommer i spil. Det giver ejerskab, det er sjovere og opleves som mere motiverende for den enkelte, mener hun.

Nye tider, nye muligheder

Marlene Møller Drost fortæller at opgaverne i FU er både alsidige og spændende. Hun og de øvrige FU-medlemmer bruger en del tid på arbejdet, eksempelvis taler formand, næstformand og kasserer sammen på ugebasis og der er mange møder med eksterne samarbejdspartnere.

- Vi får mange henvendelser fra forskellige foreninger og projekter, der gerne vil lege med os, og det er vi naturligvis glade for og værdsætter rigtig meget! Understreger Marlene Møller Drost.

Hun oplyser at det blandt andet drejer sig om aktører som CFU'erne, BUVM, DLF,

Dansklærerforeningen, Nationalt Center for Læsning, Forfatterforeningen, Illustratortforeningen, Fremtidens biblioteker, STIL, DBC, Lærermid-del.dk, KFPLC, Kombit, Danmarks it- og medievejlederforening, DFI, Skolelederforeningen – og mange flere endnu.

- I følge Marlene Møller Drost er det også ambitionen i fremtiden at være en stærk stemme for PLCerne i den offentlige debat – at være meningsdannere med noget på hjerte! Dels som forening, men også for at fremme interesserne for det enkelte medlem og medvirke til at det lokale PLC står stærkere og med en øget synlighed, som hun udtrykker det.

- Lokalkredsene har det heldigvis godt, de er både aktive og lystigt debatterende. Der er gode sociale fællesskaber hvor både faglighed og plads til god latter er i højsædet. Og der er stor loyalitet og solidaritet mellem Lokalkredsene, og man hjælper gerne hinanden på kryds og tværs i landet.

- Foreningen skal fortsat arbejde for at fremme PLC'ernes interesser, som vi har gjort i snart 70 år, samtidig med at vi skal blive ved med at følge med tiden, fastslår Marlene Møller Drost og lægger til:

- Jeg oplever at der er en god synergi i den nye måde vi har valgt at tilrettelægge arbejdet på i FU og i foreningen som sådan, som går fint i tråd med måden at arbejde på rundt om på mange skoler og PLC'er med teams og læringsfællesskaber, det indikerer at der er nye tider – og nye muligheder – på vej for foreningen. ■

Dette kan være dit sidste blad!

Hvis du som medlem af PLCF endnu ikke har modtaget en kontingentopkrævning, skal du kontakte foreningen på plcdadm@outlook.dk

Der kan være flere grunde til dette, fx har du skiftet arbejde og din gamle arbejdsplads ønsker ikke fortsat at betale dit medlemskab, du kan have fået ny mail adresse eller der er en fejl i vores database. Vi har forsøgt at rydde

op, men er ikke helt i mål, så hjælp foreningen og tag kontakt!

De der ikke har betalt kontingent vil ca. 1. april miste deres medlemsfordele og vil ikke længere modtage LæringsCentret. Udmeldelse af foreningen skal ved årsudgangen med en måneds frist.

Ønsker du at melde dig ud, så betal

for 2022 og skriv en besked, så vil du blive meldt ud fra og med næste år. Er du blevet pensionist, så tag ligeledes kontakt.

Nogle få medlemmer har modtaget to opkrævninger pga. fejl i databasen – er det tilfældet så skriv, så vi kan rette fejlen.

Dan Damsø, kasserer

Foto: Mads Krabbe, Krabbe Design

UgeskemaRevolutionen – skole med overskud til alle

Ny organisering af undervisningen giver mulighed for en skolehverdag med overskud til alle – både elever og lærere.

UgeskemaRevolutionen er en velafprøvet undervisningsmetode, hvor elevernes kreativitet og læring er i centrum. Ved at gentænke den pædagogiske indsats i skolen kan det lykkes at skabe en varieret skoledag, hvor traditionelle undervisningsmaterialer, moderne it-teknologi, bevægelse og nye måder at lære på skaber de bedste betingelser for elevernes udvikling – både fagligt, personligt og socialt.

Undervisningsmetoden kan bruges i alle fag og på alle klassetrin, uden det kræver ekstra ressourcer.

Om undervisningsmetoden

Alle de opgaver, eleverne skal lave i løbet af ugen, står i et afkrydsningsskema. Læreren bruger skemaet til at differentiere undervisningen.

Eleverne vælger selv, i hvilken rækkefølge de løser opgaverne. De vælger også selv, hvor de arbejder, og hvem de arbejder sammen med.

Det er altså ikke et spørgsmål, om de løser opgaverne – udelukkende et spørgsmål om rækkefølgen. At eleverne må vælge selv, giver dem en enorm følelse af frihed.

Kompetenceløftet til lærere

UgeskemaRevolutionens kompetenceløft sætter lærere i stand til at undervisningsdifferentiere og inkludere elever med særlige behov – og sikre progressionen for hver eneste elev.

Eleverne bevarer deres lyst til at lære, og det bliver muligt at skabe en skole med overskud til alle.

LÆRERENS VÆRKTØJSKASSE

"WOW!!! Din forrige bog var vældig, vældig god – denne er fantastisk!"

Kristin Reksten, lærer

Med UgeskemaRevolutionens kurser får du værktøjer til:

- * Faglighed
- * Inklusion
- * Lærelyst
- * Undervisningsdifferentiering
- * Ro
- * Variation
- * Elevinddragelse
- * Trivsel
- * Overskud

"Fantastisk inspirerende. Utroligt rart, at det er praksisnært og direkte kan overføres til egen undervisning."

Birgitte Jakobsen, lærer

Skriv til os: info@UgeskemaRevolutionen.dk

Book dine kurser på:

UgeskemaRevolutionen.dk

Gør en forskel, de

Af skoleleder Kirsten Vibjerg og PLC-vejleder Dorthe Bøgh på Arden Skole

På Arden Skole ser vi FNs verdensmål som verdens vigtigste plan! Derfor bruger vi både tid og kræfter på at eleverne lærer om de 17 verdensmål, men også oplever, at de selv kan handle i forhold til de dem lige præcis der, hvor de er.

Arden Skole er en folkeskole med to spor fra 0.- 9. klasse og en kontaktklasse-afdeling med 65 børn for elever med autisme. Skolen har siden 2012 prioriteret at give tid til arbejde i et internationalt udvalg og PLC-vejleder Dorthe Bøgh fungerer som tovholder for mange af de projekter udvalget sætter i søen. Som PLC-vejleder har hun desuden ansvar for og stor indflydelse på at understøtte undervisning i verdensmål og bæredygtig udvikling, så eleverne udvikler håb og motiveres til at handle bæredygtigt og lokalt.

Sammen har vi på skolen fokus på, at den internationale dimension bliver udbredt i fagene og til fælles undervisningsaktiviteter. Samarbejdet i udvalget og ledelsesopbakning er alfa og omega for at understøtte en undervisning, der skaber handlekraftige børn. Ligeledes har udvalget fokus på, at der er sammenhængskraft med andre vigtige indsatsområder på Arden Skole. Der er en sammenhængende læringstænkning om, at børnene skal være aktive og reflekterende, både når det gælder åben skole, udeskole, internationalt samarbejde og i forhold til æstetiske læreprocesser.

FNs 17 verdensmål

Allerede i 2013 præsenterede Dorthe Bøgh FNs dengang otte 2015-mål for elever og kolleger i en workshop i skolens første internationale temauge. Alle på skolen ønskede her noget for

PLC-vejleder Dorthe Bøgh foran skolens lindetræ med tibetanske bedeflag med elevernes håb og ønsker for fremtiden.

klodens fremtid, og sammen pyntede eleverne skolens lindetræ med tibetanske bedeflag, hvor de skrev deres håb eller ønske for fremtiden.

Da 2030-verdensmålene blev vedtaget i FN i september 2015, var det let på Arden Skole at følge tænkningen i forhold til de 17 verdensmål om bæredygtighed. Der er bl.a. blevet arbejdet med at udbrede kendskabet til verdensmålene i temauger og også skolens hverdag prægtes af dette arbejde, fx i ERASMUS-projekter, i fagene og i fællesskabet. PLC sørger desuden for at indkøbe materialer og bøger, som

er rettet mod både elever og lærere og understøtter arbejdet med verdensmålene.

Verdens Bedste Morgen

Det er en tradition på Arden Skole at både skoleleder, PLC-vejleder og en gruppe elever og lærere fra udskolingen møder tidligt ind en morgen i september for at finde hvide t-shirts, muleposer, chokolade og aviser frem til Verdens Bedste Morgen. Herefter går vi sammen ud i byen og på skolen for at fortælle om de ting der går fremad i forhold til de 17 verdensmål.

r hvor du er

Eventet kræver grundig forberedelse og koordinering. PLC-vejleder Dorte Bøgh tilmelder sig allerede i foråret som koordinator for eventet Verdens Bedste Morgen. Herefter aftaler hun hvem der skal involveres i dette års event og søger om tilladelse til at eleverne må formidle budskaber på centrale steder i lokalområdet, involverer kolleger i forhold til at planlægge læringsforløb for eleverne og orienterer lokalpresse og -samfund via facebookslag og andre medier.

Det har stor værdi, at eleverne på forhånd har sat sig grundigt ind i et fagligt stof, har øvet sig i at formidle et pitch og opbygget modet til og gjort sig nogle gode erfaringer med at tage kontakt til mennesker, de ikke kender, for at formidle de positive nyheder. Selve forberedelsen har afgørende betydning for, at der bliver tale om et udbytterigt læringsforløb og ikke blot en tilfældig aktivitet.

Autentiske læringsforløb

Skoleleder Kirsten Vibjerg ligestiller disse læreprocesser med andre færdigheder og kompetencer, der har fokus i den fagopdelte undervisning. Den grundige tilrettelæggelse fra PLC og faglærerne gør det muligt, at læreprocesserne supplerer hinanden. Desuden er det afgørende, at eleverne undersøger og sætter sig

grundigt ind i et stofområde, hvis det skal formidles med overbevisning og overskud. Kirsten Vibjerg ser en væsentlig opgave som skoleleder at stille sig op på ølkassen for i at give plads til denne type læringsforløb, bl.a. ved selv at deltage i eventet sammen med PLC-vejleder, lærere og elever fra udskolingen

Hvad får elever til at møde i skole kl. 6.45 en helt almindelig fredag i september? På Arden Skole har vi erfaret at netop muligheden for selv at handle og være med til at formidle ægte positive nyheder i en meningsfuld sammenhæng gør hele forskellen. Temaerne kan være både globale og lokale og omhandler fremskridt og positive nyheder inden for bæredygtig udvikling af enhver slags - fx at flere børn går i skole, at færre børn dør, at der opnås større lighed for kvinder, er fremgang for truede dyrearter og at flere mennesker får adgang til nye teknologier. Der formidles fx også nyheder om at vi i fremtiden vil kunne udvikle fossilfrie storbyer, og dette relateres til at selv små skridt i den rigtige retning kan bidrage positivt til udviklingen, som fx at sætte vasketøjet over om natten.

Motiverede elever

Der er hvert år stor tilslutning til at dele aviser ud og formidle Verdens Bedste

Nyheder både på Verdens Bedste Morgen på skolen og ude i byen, men også på andre dage til skolens klasser. Eventet foregår ikke som en løsrevet aktivitet, men kobles eksempelvis med en udstilling på det pædagogiske læringscenter og med undervisning i fagene. Når vi igen kan holde fælles samlinger med eleverne i afdelingerne vil internationalt udvalg arbejde for, sammen med eleverne, månedligt at formidle nyhedsbreve og artikler med stof fra Verdens Bedste Nyheder.

På Arden Skole oplever vi at arbejdet med denne type autentiske læringsforløb motiverer eleverne. Det er vigtigt, for motivation er bydende nødvendig for at sætte sig grundigt ind i et stof, udvælge væsentlige pointer, levere overskrifter i et pitch til de travle morgenmennesker på parkeringspladsen uden for skolen eller på togstationen i Arden. Det kræver nogle særlige færdigheder og kompetencer og ikke mindst et personligt mod at henvende sig til fremmede mennesker, som måske kan finde på at sige "nej tak" til en avis. At have fokus på positive historier og alt hvad der lykkes i verden, globalt såvel som lokalt, har desuden den læringsmæssige pointe at den skaber mod og handlekraft hos eleverne – som oven i købet kan overføres til andre undervisningssituationer. ■

Eleverne formidler positive nyheder på Verdens Bedste Morgen.

Skoleleder Kirsten Vibjerg sammen med eleverne på Verdens Bedste Morgen.

Med fodsålerne mod

Af Eline Mørch Jensen

I projektet Træernes hemmelige liv flytter undervisningen ud i skoven og overlades til to kunstnere, som i løbet af en uge arbejder med at få eleverne ud af deres hoveder og ned i kroppen.

Gør det ondt på et træ, når det får et sår i barken eller mister nogle grene? Har et træ en mor? Hvordan passer træerne på hinanden? Passer de på os? Kan vi hjælpe træerne med at hjælpe os og jorden? Det er spørgsmål af den type eleverne kommer til at forholde sig til, når skuespiller Lina Hedegaard og billedkunstner og skulptør Vibeke Nørgaard Rønsbo arbejder sammen med lærere og elever på 5. årgang på Arden skole om forløbet Træernes hemmelige liv.

Forløbet er en del af Global Roots-projektet under BMMK (Børns Møde Med Kunsten), som er et samarbejde mellem de 11 nordjyske kommuner, Region Nordjylland og Kulturministeriet. Projektet har kunsten som omdrejningspunkt og handler om at børn skal "lære at være i verden". Tanken bag er at kunsten med sit sprog og sin sanselighed kan styrke barnets dannelsesproces. Formålet er at give plads til børns egen måde at se og forholde sig til verden på, så de føler sig inddraget, lyttet til og frit kan reflektere over og udvikle deres rolle som aktive, globale medborgere, som det hedder i projektgrundlaget, og på den måde gøre deres til at verden bliver et bedre sted at være.

Træernes hemmelige liv afvikles som en ugelang workshop i en lokal skov og planlægges sammen med skolernes lærere og elever. På Arden skole, som ligger tæt på Røld skov, har PLC-medarbejder Dorthe Bøgh været med hele vejen igennem lige fra ansøgningen om at få projektet bevilget over vejledning af lærere til planlægning af forløbet med både lærere, elever og de to kunstnere.

- Der er rift om Global Roots' projekter, så vi føler os meget heldige over at have fået forløbet. Allerede da vi fik besked i november, inviterede jeg Lina og Vibeke til en kop kaffe ude i skoven, så vi kunne finde et egnet sted. Det fandt vi ved en lille sø, hvor vi kan lave arbejdsstationer så børnene kan opdeles i grupper. Jeg har også fundet en naturvejleder, som skal lære børnene om skoven – for eksempel hvad er et træ, hvad er det lavet af og hvad er fotosyntese? Og så har jeg været ude at købe hampesnor og den slags til børnenes kreative produkter, og desuden søgt Statsskoven om at vi må være der og aftalt hvordan vi rydder op efter os, fortæller Dorthe Bøgh.

Lære at være i verden

LæringsCentret har talt med Lina Hedegaard om hendes mange års erfaringer med at arbejde med æstetiske skabende læreprocesser både i Global Roots-regi og andre projekter på skoler i Nordjylland. På spørgsmålet om hvad det vil sige at børnene "skal lære at være i verden," siger hun:

- Når jeg kommer ud på en skole, oplever jeg at børnene er superdemokratiske og ved en masse om hvordan man opfører sig og lærer ting i fællesskab i klassen. Som regel er de også gode til at være i et struktureret rum, *klasseværelset*, og gode til det fagfaglige. Børn har tit nemt ved det med ord og når det hele er oppe i hovedet, men glemmer kroppen ...

- Når de kommer ud i skoven, hvor vi går ned på alle fire, kravler, kryber eller bare skal sætte fodsålerne mod den ujævne skovbund, så bliver de klodsede og er ved at snuble. Nogen gange *gør* de det også! Griner Lina Hedegaard og lægger til:

- Men selvom det kan være svært – og nogen synes det er helt åndsvagt i begyndelsen! – så bevæger de sig lidt efter lidt fra skepsis til stolthed. Der er en dannelses i at finde modet til at gennemføre det. Det er dét der menes med at børnene skal lære at være i verden, for det kræver både mod og udholdenhed at gå ned i kroppen, at lære at være stille og kunne fordybe sig, de

skal jo bevæge sig meeeet langsomt – nærmest i slow motion!

- Det kan føles akavet at træde frem og gøre noget nyt helt alene, men her bevæger vi os sammen – og samtidigt. Den forreste i rækken bestemmer, hvordan man skal bevæge sig, de andre følger efter. Ind imellem skifter børnene plads og bevægelserne ændrer sig. Noget er lodret og noget vandret eller går på diagonaler, noget er over og noget er under ... Og så trækker vi bare vejret og udånder med lyd på sammen – det kan blive helt magisk! Tilføjer hun.

Et naturligt aftryk

Lina Hedegaard er uddannet fra Skuespiller-skolen i Odense, har arbejdet som professionel skuespiller i København og Nordjylland og er efteruddannet som kunst- og kulturformidler på Scene-kunstens Udviklingscenter i Odsherred. Hendes kollega Vibeke Nørgaard Rønsbo er uddannet billedkunstner og skulptør fra Århus Kunstakademi, dansk/billedkunstlærer og har undervist i folkeskolen, efterskolen, VUC samt lærer- og pædagoguddannelsen. Også hun er optaget af æstetiske læreprocesser og har erfaring med arbejdet med børns møde med kunsten.

Forløbet Træernes hemmelige liv er inspireret af Peter Vohllebens bog af samme navn (People's Press, 2016), som beskæftiger sig videnskabeligt og filosofisk med træers evne til at kommunikere med og passe på hinanden. På forløbets første dag står en naturvejleder for at give en indføring i træernes liv i skoven. Herefter overtager de to kunstnere undervisningen, som gerne skal munde ud i et performativt værk, der levner en form for spor i skoven til refleksion for dens gæster.

- Vores erfaring er at det helst skal ende med at vi viser noget frem, for forældrene og måske også for andre klasser, fordi det er det der virker mest motiverende for børnene. Vi arbejder på at skabe en land art installation, det vil sige nogle objekter der laves ud af skovens materialer som må udstilles i skoven, som et rum i ►

den ujævne skovbund

Det giver sammenhold at gå gennem ild og vand sammen - og ofte er det drenge, der måske er lidt fagligt udfordrede, som har kronede dage i skoven, beretter Lina Hedegaard.

rummet, hvor vi ikke bruger søm eller lignende, men i stedet hampesnor og sten, grene, blade og den slags, fortæller Lina Hedegaard.

- Vi skaber også en performance, hvor vi arbejder med det at være fælles – med den enkelte i forhold til fællesskabet – og med at være vinden der bevæger træerne. Men indholdet er sprødt og kan forandres, så vi ved aldrig helt hvor vi ender.

Er det også en lærers opgave – ikke at vide hvor det ender?

- Det er jeg ikke så sikker på ... Lærerne skal jo nå nogle bestemte resultater, børnene skal lære at læse og regne. Men der sker helt sikkert en berigelse, når skolen inviterer kunstnere ind, lige som når man inviterer en tømrer ind - fordi der kommer nogle kompetencer i spil som spejler samfundet.

Går gennem ild og vand

Det må være sin sag at slippe 50 elever løs i skoven på én gang som i tilfældet med 5. årgang fra Arden skole, så hvordan bærer man sig overhovedet ad med at holde styr og samling på flokken?

- Man kan næsten sige at vi hypnotiserer børnene til at være langsomme! Ind imellem sker det selvfølgelig at der er nogen, der bliver utålmodige, men det er også helt okay. Her er det fint at have lærere med, der kender børnene og ved hvornår der er én, som har brug for en pause. Men fremfor alt er Vibeke og jeg i øjenhøjde med børnene og henvender os til dem som iderige, ansvarsfulde, kompetente deltagere. Vi giver klart udtryk for at ingen kan undværes og at der er brug for alle, og det får hurtigt børnene til at føle ejerskab for projektet, forklarer Lina Hedegaard.

Hun fortæller at der ind imellem er forældre, som ikke opfatter forløbet som "rigtig undervisning", som fx da en forælder tog sit barn med ud at shoppe i stedet for at møde op i skoven. På samme måde forekommer det, at der er lærere, som ikke synes de får det store ud af at deltage:

- Nogle lærere er rigtig gode til at være registrerende, lad os sige det på den måde ... De er måske mest optagede af at skulle præstere i stedet for at deltage

og flyde med derhen, vi nu bevæger os. Andre kaster sig bare ud i det eller er sindssygt gode til at fingerhækle med hampesnor og mange bruger det, de lærer i skoven, som inspiration i undervisningen. Mange er mega velforberedte!

Hvad gør det ved børnene at flytte skolen ud i skoven?

- Først og fremmest giver det dem et fysisk fælleskab, når de har gået gennem ild og vand sammen, det giver et utroligt sammenhold! Det er ofte drenge, der måske er lidt fagligt udfordrede, der har

kronede dage – det er dem der stråler, så man nogen gange bliver helt rørt! De får en helt ny status i klassen, fortæller Lina Hedegaard og lægger til:

- Mange lærere får et nyt billede af deres klasse, når de oplever hvad eleverne faktisk er i stand til. De spørger "hvor fanden kom den erfaring fra?", fordi de ikke havde set at Holger havde det i sig. Kunstneriske og æstetiske skabende processer kan ruske op i meget - og i sidste ende også være med til at danne eleverne til at have modet til at gøre en forskel i forhold til verdens udfordringer. ■

En land art installation skabt ud af skovens naturlige materialer og udstilles i skoven, som et rum i rummet.

Små stemmer – store fortællinger

Søren Jessen tegner hovedpersoner sammen med en pige fra workshop i Skanderborg.

Af Mette Rabæk, Biblioteksformidler og Projektleder Små stemmer – store fortællinger og Orlaprisen

"Det kan godt virke utroværdigt, når voksne skriver som om de er børn, men sådan er det ikke i den her bog. Hovedpersonen er meget ægte". Sådan siger Barbara på 12 år om bogen *En lille hvid løgn – en kæmpe katastrofe* af Annegerd Lerche Kristiansen. Med den udtalelse peger Barbara på et overset aspekt af børnelitteraturen, nemlig børnenes manglende indflydelse på den. I projekt Små stemmer – store fortællinger er børnenes litterære stemme det centrale omdrejningspunkt.

Startskuddet til projekt Små stemmer – store fortællinger var netop et ønske om at smelte børns erfaringsverden og fantasi sammen med en professionel forfatters viden om plot, fortællestruktur

og formidling af den gode historie. Projektet blev søsat blandt andet med det formål at undersøge, om der kommer anderledes temaer på banen, når fortællinger bliver skabt i samarbejde mellem børn og voksne – og om de historier har en speciel appel til andre børn.

Et fælles projekt

Den væsentligste aktivitet i projektet er at give børn og voksne forfattere mulighed for at mødes om at skabe litteratur. Det sker konkret gennem forskellige workshops på Skanderborg, Silkeborg og Aarhus Bibliotekerne. Formaterne på de afviklede workshops har været meget forskellige, lige fra en ultrakort workshop på 3 timer til forløb over 4 hele dage. Fælles for forløbene er, at de deltagende børn giver udtryk for, at de er meget optagede af det fællesskab, der opstår, når de sammen digter en historie og oplever at stå med et færdigt produkt, de

er stolte af. En pige fra Silkeborg påpeger således, at den færdige bog er en fælles bog. Selv hvis man havde skrevet temmelig meget af den (som hun havde), så er alle bidrag lige vigtige, og de er forfattere til bogen alle sammen.

Kathrine Assels er forfatter på forløbet i Silkeborg og det færdige produkt, *Theodoras dagbog*, er en bog, hun også selv er stolt af: "Jeg synes, at *Theodoras dagbog* er blevet utrolig fin og vellykket. Særligt fordi alle børn har del i historien, og fordi den er så mangeartet – man kan fornemme de forskellige stemmer, som alligevel lykkes med at forene sig til en samlet fortælling," fortæller hun.

Fællesskabet omkring de litterære processer er med andre ord noget, både børn og forfattere oplever som meningsfuldt og givende – også i forhold til det færdige produkt. ►

Den grafiske identitet er skabt af Jan Kjær og fem børn, der sammen har tegnet superhelte.

Samskabelse mellem generationer

Små stemmer – store fortællinger er altså et samskabelsesprojekt, og en af de store nødder projektet har måttet knække er netop samskabelseselementet. For hvordan sikrer man, at børn og forfattere er

en måde at inddrage børnene på en ligeværdig måde. Det er ikke en læringssituation, det er en samskabelsessituation.

Forfatter, Annie Bahnsson, beskriver hvordan hun har truffet svære beslutninger undervejs i processen med at

og bearbejde den. Der er en af historierne, hvor jeg nærmest havde en søvnløs nat, fordi jeg var bange for, at jeg var kommet til at gå for meget ind over den.”

Projektgruppen, der består af 6 biblioteksformidlere, er også blevet udfordret i måden at tænke børneaktiviteter generelt. En ekstra opmærksomhed på den didaktiske planlægning af et forløb og en tydeliggørelse af ansvar og rollefordeling mellem bibliotekar, børn og forfatter er de væsentligste indsigter, projektet har affødt.

Er læsende børn marginaliserede?

Professor i børnelitteratur, Nina Christensen, og lektor, Ayoe Quist Henkel, følger projektet tæt som forskere. De har opmærksomheden rettet mod de deltagende børns oplevelse af samskabelsesprocesser og agency (børnenes handlemuligheder og indflydelse på egen situation).

Gennem observationer og interviews med de deltagende børn er forskerne blevet opmærksomme på, at det fællesskab børnene oplever i workshoppen har stor værdi for dem. Børnene giver udtryk for, at de har mødt ligesindede, nemlig

I workshoppen kan de være mærkelige sammen, og det har tydeligvis stor værdi at være en del af et læsende og skrivende fællesskab.

”

ligeværdige i processen? At alle bidrager med deres forskellige perspektiver og skaber et fælles ejerskab? Både biblioteksformidlerne, der har været facilitatorer på de forskellige workshops, og de deltagende forfattere har måttet vride hjernen for at tænke anderledes og finde

samskabe historier med en 4. klasse: ”Hold da op, hvor er det en balance, når man går ind og arbejder på denne måde. At man hele tiden skal være bevidst om at bevare børnenes krøllede måde at tænke på, men samtidig også prøve at styre historien. Eller ikke styre den, men gå ind

andre børn, der også interesserer sig for litteratur. En pige udtrykker ligefrem, at hun sjældent møder andre børn, der har samme læse- og skrivelyst som hende selv, og derfor kan hun føle sig lidt mærkelig. I workshoppen kan de være mærkelige sammen, og det har tydeligvis stor værdi at være en del af et læsende og skrivende fællesskab.

I projektgruppen har den observation affødt en del diskussioner. Retter vi fokus mod de rette målgrupper? Som så mange andre fagprofessionelle har vi stort fokus på de børn, der ikke læser af egen lyst. Men hvad med de børn, der elsker litteratur? Hvordan kan vi bedst understøtte den gruppe og skabe læsende fællesskaber? Det er blevet et nyt opmærksomhedspunkt for projektet.

Børns historier er voldsomme

I projektet er vi stødt på børn, der ikke læser børnebøger, fordi de er for *børnevenlige*. Der sker for lidt i børnebøgerne. Der er ikke så meget krimi, ikke så meget spænding og ikke så meget kærlighed. De læsende børns oplevelse af børnelitteratur er, at det genre- og indholdsmæssigt er en light-udgave af voksenlitteratur. Og som en dreng udtrykker det, så har børn mere energi end voksne og vil gerne læse noget, der er "mere vildt i det". Det kommer også til udtryk i de tekster, børnene forfatter i projektet. *Kære dagbog* er for eksempel en voldsom historie om en pige, hvis mor dør, og hun løber hjemmefra fordi faren drikker. En anden type vildskab finder vi i teksten *Zebrasaksen*, hvor hovedpersonen, Girafdetektiven, må lægge sin whisky på hylden og tage til Estland for at finde zebrasaksen, der er stjålet fra Dyremuseet. Historien er i krimigenren med et godt drys humor, men også med en løftet pegefinger i forhold til klimaforandringer: Zebrasaksen er en saks lavet af skindet fra den allersidste zebra. Det er et vigtigt minde fra den tid, hvor der stadig fandtes zebraer. Nu er de jo en uddød art." (fra *Zebrasaksen*)

De børn, vi har interviewet, giver udtryk for, at de gerne vil læse både krimi, kærlighed, sjov og drama i samme bog. De vil altså gerne have lidt af det hele – og helst råt for usødet. Og det karakteriserer også de historier, der indtil videre er blevet til i projektet.

Svære emner for børn

Børnenes historier skal selvfølgelig læses af andre børn. Spørgsmålet er, om historierne har en speciel appel til børnelæsere, netop fordi de er digtet af børn? Projektet er ikke nået i mål med undersøgelsen, men enkelte stikprøver peger på, at børnene finder historierne relevante og spændende. Bogen *Kære Dagbog*, der er forfattet af Anya Winqvist og tre 11-årige børn, er blevet læst højt for en aldersmæssigt blandet gruppe børn. Historien gav anledning til en meget personlig og følsom samtale om alkoholmisbrug og ensomhed, og alle de medvirkende børn gav udtryk for, at det var en historie, de kunne relatere sig til: "I historien er der både noget med en, der drikker og én der er død og at føle sig ensom. Og på den måde at være ked af det. Der er mange forskellige ting med i det. Så bare man kan relatere til noget af det," forklarer en pige på 13 år.

Børnene er også enige om, at historien er mere dybsindig, end hvis det (kun) var en voksen, der havde skrevet den. De giver udtryk for, at en voksen forfatter kan være bange for at skrive noget, der er for sørgeligt og for uhyggeligt. Og måske er det den vigtigste grund til, at vi skal tage børns litterære stemme alvorligt. ■

CoC Playful Minds' definition af samskabelse:

"Samskabelse med børn er en praksis, en metode, en ideologi, hvor børn og voksne ligeværdigt og risikovilligt skaber noget sammen"

Læs mere:

Projektets hjemmeside er under opbygning. Den vil være tilgængelig sommeren 2022 her:

<https://www2.aarhus.dk/smaastemmer/>
Kontakt til projektleder, Mette Rabæk:
merp@aarhus.dk

- "Små stemmer – store fortællinger" er et 2-årigt projekt, der er støttet af Slots- og Kulturstyrelsen. Projektet afsluttes december 2022.
- Projektet afvikles i et samarbejde mellem Skanderborg, Silkeborg og Aarhus bibliotekerne, hvor Aarhus har projektledelsen.
- Aarhus Universitet bidrager til projektet med forskning i den litterære samskabelse mellem barn og voksen.
- De producerede tekster kan læses på eReolen GO! fra efteråret 22
- Projektets målgruppe er børn på 10-13 år.

Børnene har fundet en efterladt kuffert på Dokk1 i Aarhus. Hvor kommer den fra? Og hvem har placeret den der? Børnene brainstormer på historien.

Enquete om

Redaktion: Eline Mørch Jensen og Ann-Kathrin Aulkær Bentzen.

LæringsCentret har spurgt fem forfattere om deres grund til at skrive om modige børn - og om håb, forbilleder, klima og natur.

Adam O, forfatter og illustratør til bl.a. *Den rustne verden 1-3* (Høst & Søn). Den seneste bog i serien, *Ukrudt*, udkom i 2020:

"Børn er modige, nysgerrige og eventyrlystne af natur, så de er taknemmelige hovedpersoner for en forfatter. Jeg tror, at mod viser sig på mange måder: Ikke at lade sig styre af sin frygt, at gøre ting der er svære, at holde fast i sit begynderind, og noget så umoderne, som at indse og indrømme fejl.

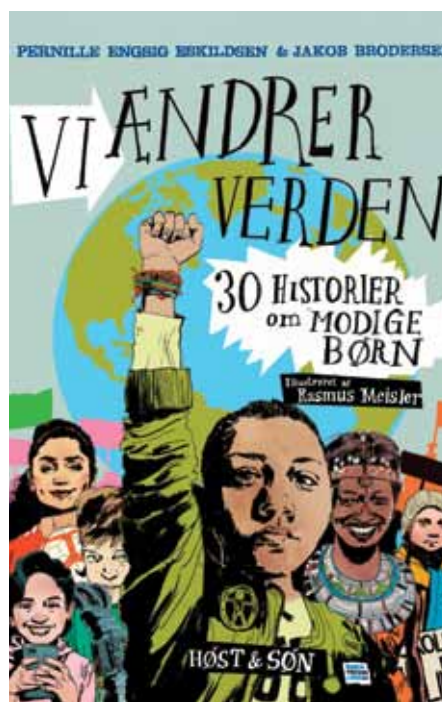
I flere af mine bøger forsøger mennesket at betvinge naturen, hvilket jo er en umulighed – vi er en del af den. Med den magt vi har tilranet os gennem årtusinderne, har vi også fået ansvaret for jorden og alle levende væsner på den. Som en klog forfatter engang skrev: 'Den som er vældig stærk, bør også være vældig rar.'

Børn er så fulde af håb og potentiale, at det lyser ud af dem. Vi voksne behøver ikke indgyde dem det, men det er vores forbandede pligt, og her fejler vi gang på gang, ikke at tage det fra dem.

Forbilleder er vigtige, men mennesker er så selvmodsigende størrelser, at det er bedre at finde sine idoler i bøgernes verden. Samtlige statsledere, skuespillere og popstjerner får baghjul af Momo, Ronja og Lille Virgil."

Motorhjerter, Den rustne verden (Høst & Søn, 2019)

Vi ændrer verden (Høst & Søn, 2020)

Natblomst (Gutkind)

Pernille Engsig Eskildsen og Jakob Brodersen, forfattere til *Vi Ændrer Verden - 30 historier om modige børn* (Høst & Søn 2020) med illustrationer af Rasmus Meisler:

"*Vi Ændrer Verden*" indeholder 30 gribende og sande historier om modige børn og unge fra hele verden. Med integritet, vedholdenhed, kreativitet og mod kæmper de for noget, der er større end dem selv. Naturen, klimaet, retfærdighed.

Modet ligger i at turde gøre noget – nogle gange med livet som indsats. Satse og bruge sig selv til at gøre verden bedre for andre. Det budskab inspirerer både børn og voksne til at udvise mod og turde handle for at gøre en forskel. Churchill-klubben, som man kan læse om i bogen, var en flok danske drenge, som trodsede den tyske værnemagt under 2. Verdenskrig, da ingen andre turde. Deres indsats er ekstremt modig. De kæmpede vel vidende, at det kunne koste dem livet. Det gør flere af børnene i bogen. I vores bog handler mod om at sætte sig selv til side for at ændre noget, som føles forkert eller uretfærdigt.

Nogle af vores cases kæmper for klimaet. Boyan Slat vil rense verdenshavene for plastik og har gjort det til sit livs mission. Ryan Hreljac tjener penge til at grave brønde i tørkeramte områder af Afrika. Ann Makosinsky opfandt en lygte, som kan lyse ved brug af termoelektricitet fra overskydende kropsvarme. Her tager børn et ansvar for at passe på naturen og klimaet.

At indgyde håb er ikke en pligt for forfattere. Vi forpligter os derimod til at give børn viden og fakta, at inspirere dem til at forstå, hvordan verden hænger sammen og hvilken rolle de selv kan spille i den. Håb for fremtiden (og klimaet) skal vokse ud ad den forståelse. Er håbet ikke baseret på fakta og viden, stikker vi blå i øjnene på kommende generationer. Viden er vigtigere end håb.

modige børn

Børn har i forvejen mange idoler og forbilleder, der kan synge og danse på TikTok og YouTube, og det er helt fint. Men de har også brug for personlige og autentiske fyrtårne, der kan vise vejen til at blive empatiske, modige og aktive medborgere i en kompliceret verden.”

Cecilie Eken, forfatter til bl.a. romanen *Natblomst* (Gutkind 2021), en opfølger til *Sølvblomst* (Gyldendal 2002):

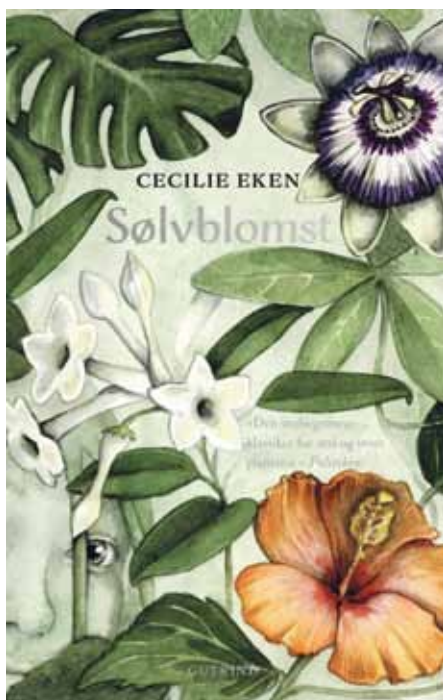
”Mod er forbundet med frygt. Hvis vi gør noget, vi ønsker at gøre og er tro mod os selv PÅ TRODS af vores frygt, så viser vi mod. Netop de to følelser og deres tætte forbindelse er tit et vigtigt element i mine bøger.

Både i *Sølvblomst* og *Natblomst* spiller naturen en central rolle. I kraft af vores fysiske, sansende krop er vi mennesker jo selv natur, og samtidigt kan naturen virke som noget helt fremmed for mange børn i dag. Jeg vil i mine bøger gerne pege på den grønne verden, som et sted, der kan give os noget: ro, en følelse af tilhørsforhold og glæde. Jeg tror på, at det, vi holder af og føler os knyttet til, også er noget, vi har lyst til at passe på. Hvis vi bliver nødt til at ændre levevis for at tackle den globale økokrise og få blik for umoderne dyder som mådehold og nøjsomhed, så går det bare lettere, hvis forandringen ikke er styret af frygt for katastrofer, men kærlighed til alt det andet levende omkring os.

Jeg synes ikke, forfattere har ”pligt” til noget som helst, sådan fungerer kunst ikke, men jeg vil gerne stille mig på håbets side. Som voksne skal vi huske, at børn ofte lærer ved ’monkey see, monkey do’. Vi skal handle selv og lede vejen, så kan de muligvis følge – de skal i hvert fald ikke føle, at de står alene med ansvaret. Netop det prøver jeg at skrive om i *Natblomst*.”

, 2021)

Sølvblomst (Gyldendal, 2002)

Søren Jessen, forfatter og illustratør. Aktuell med *Ulvekongen* (Gyldendal, 2021), en opfølger til *Vildnis og tropehjelm* (Gyldendal 2018):

”Mine hovedpersoner forsøger tit at ændre på den situation de er i. De har problemer som enten kan være selvforskyldte eller være kommet udefra, men uanset grunden så kræver det initiativ og mod at ændre på sig selv eller sit liv eller bare kæmpe imod det der nu engang er problemet. Mine hovedpersoner er ikke helte i gængs forstand. Den slags figurer synes jeg ikke er så spændende. Jeg synes det stille, lavmælte mod er mere interessant. Der findes mange måder at være helttemodig på.

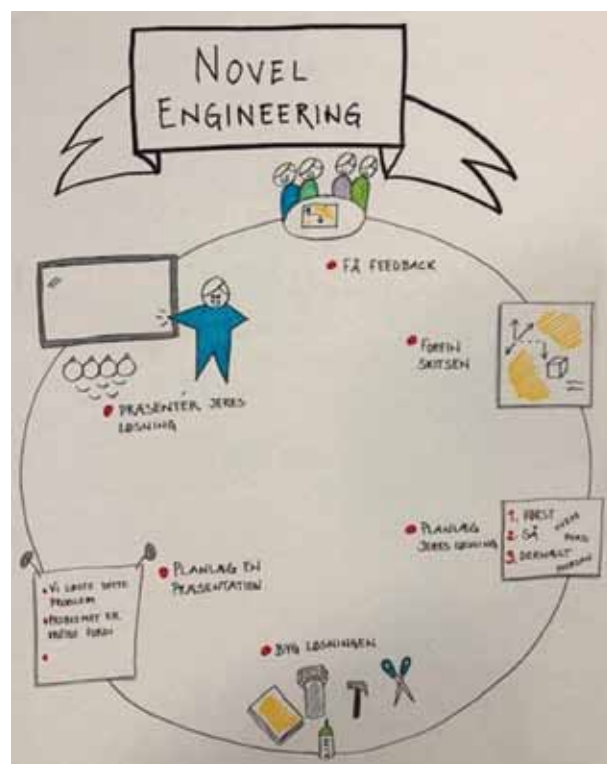
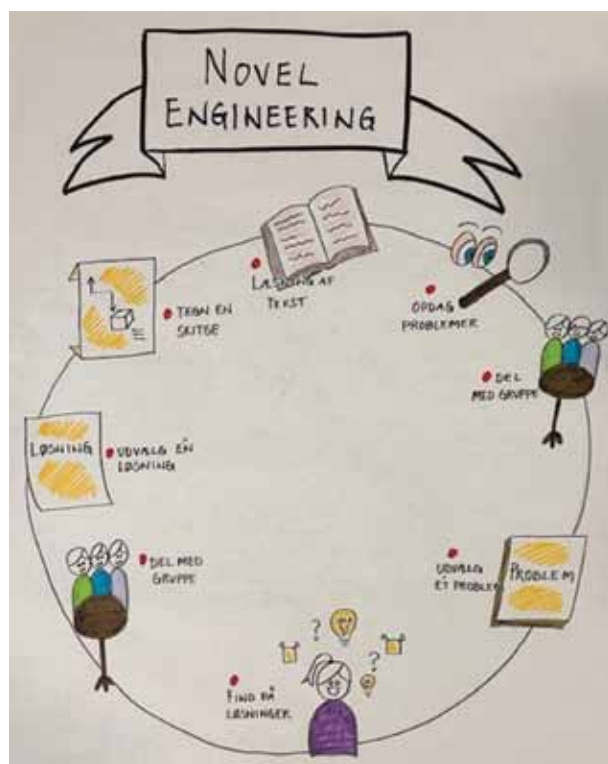
Jeg har skrevet adskillige bøger hvor naturen og især klimaforandringer spiller en vigtig rolle. Senest i *Fiskepigen* (Gyldendal 2021) men også i *Ørkenfeber* (Gyldendal 2019) og i en lidt ældre trilogi med titlen *Fortælleren* (Borgen 2004, 2005, 2008). Klimaforandringerne bruger jeg som et vilkår, som hovedpersonerne skal overkomme ud over de problemer de ellers har. Historierne handler ikke om klimaforandringer og hvordan vi skal løse problemet for det ender meget nemt i en didaktisk, bedrevi-dende historie, og den slags er ikke interessant.

Det handler mere om at lytte til børnenes bekymringer og tale om dem og sætte dem i perspektiv. For børn har - som alle andre - brug for håb. I virkeligheden såvel som i litteraturen. Børn har også brug for forbilleder. Jeg synes Greta Thunberg er et meget vigtigt forbillede, på det rigtige sted, på det rigtige tidspunkt. Men forbilleder fremstiller ofte tingene lidt for unuanceret. Derfor er det vigtigt at børnene får suppleret deres holdninger med andre input - fra lærere, forældre og ... ja, f.eks. bøger, film osv.”

Fiskepigen (Gyldendal 2021)

Tekstanalyse – i et legende perspektiv

Af Lene Hansen, Pædagogisk konsulent CFU Nordjylland, UCN

Arbejdet med tekstanalyse kan gøres på mange forskelligartede måder og krydres med modeller, der overskueliggør elevernes analyse af en tekst. Men hvad nu hvis man lægger de klassiske arbejdsmetoder til side og ser tekstarbejdet fra et andet perspektiv?

Tanken om at se tekstarbejdet fra et andet perspektiv udspringer af de tre grundprincipper der ligger i projektet *Playful Learning*. Projektet har fokus på legen og legens betydning for læring. I

en skolesammenhæng handler det om at bringe legens kvaliteter og kendetegn ind i undervisningen. Børn leger ikke for at lære, men lærer mens de leger. De tre grundprincipper i *Playful Learning* handler om at udvikle en undervisning der:

- Skaber fælles forestillinger
- Vover uforudsigelighed
- Insisterer på meningsfuldhed

Hvis man stiller sig på de tre principper, som bygger på teoretikere som Dewey, Schön og andre, så handler det om at lade eleverne arbejde/handle med stoffet - teksten. Undervisningen skal give eleverne mulighed for at skabe og forhandle sig frem til fælles forestillinger, der er meningsfulde i den kontekst undervisningen foregår. Det uforudsige-lige vil i denne sammenhæng bestå i at tekstens omdrejningspunkt er noget eleverne bestemmer og forhandler sig frem til. Man kan som lærer altså ikke

nøjagtigt bestemme i hvilken retning levernes analyse og tolkning går. Lad os se på hvorledes en sådan undervisning kan udspille sig:

Tekstanalyse i et legende perspektiv er bygget op om en designproces-model, og på engelsk hedder forløbet Novel Engineering. Der kan i modellen være forskellige måder at gribe metoden an på, da man kan "skrue" på de enkelte delprocesser. Som udgangspunkt kan modellen se således ud:

Eleverne deles ind i grupper af 4-5. Grupperne skal have et skriveredskab og post-its.

Undersøgelsesfasen:

Læreren læser en tekst op med det formål, at eleverne, mens der læses, skal få øje på udfordringer eller problemstillinger i teksten. Hver gang eleverne "får øje" på en sådan, skal de skrive på en post-it.

Del udfordringer/problemer:

På skift skal eleverne fortælle gruppen, hvilke udfordringer/problemer de har opdaget (alle opdagelser er relevante).

Udvælg udfordring/problem:

Gruppen skal vælge det problem, de gerne vil arbejde videre med. Her kan man sætte nogle kriterier op for udvælgelsen, og det kan, afhængigt af klassen og gruppens sammensætning, være nødvendigt at guide eleverne i hvordan udvælgelsen skal foregå.

Find løsninger:

I gruppen skal eleverne nu hver især komme på så mange løsninger på udfordringen/problemet som muligt. Hver løsning skal skrives på en post-it. I denne fase må eleverne gerne være urealistiske og lidt "vilde". For at få de gode løsninger frem kan det være en god ide at lave en stram tidsramme.

Del løsninger:

På skift skal eleverne fortælle gruppen, hvilke løsninger de har fundet på (alle løsninger er relevante).

Udvælg løsning:

Gruppen skal vælge den løsning, de gerne vil arbejde videre med. Løsningen behøver ikke være realiserbar i den virkelige verden.

Forbered løsning:

I denne fase er det vigtigt, at der er forskellige materialer til rådighed. Det kan blandt andet være: pap, lim, modellervoks, piberensere, skruelåg, sakse, tusser, ispinde eller andet. Gruppen skal nu tale sig ind i, hvordan de forestiller sig at løsningen ser ud. De skal med andre ord planlægge, hvordan de skal frembringe løsningen. Dette kan gøres ved at tegne en skitse og få ideer ud fra det materiale, der er tilgængeligt. De kan også her snakke om hvem der gør hvad.

Byg:

I denne fase skal løsningen bygges og afprøves. Det kan være en fordel at begrænse "byggetiden".

Planlæg præsentationen:

I den næstsidste fase skal eleverne planlægge, hvordan de vil præsentere deres udfordring/problem og løsning. Her kan det være en god ide at give dem nogle spørgsmål, der sætter dem i gang med at tale om deres udfordring og løsning.

Præsentation:

I præsentationsfasen viser eleverne gennem deres produkt, hvilket problem de har koncentreret sig om, og hvilken løsning de er kommet frem til.

Børn leger ikke for at lære, men lærer mens de leger

Det legende perspektiv

Når man udefra kigger på forløbet, så ser man det legende udspille sig på følgende måder:

Eleverne taler om teksten for at finde frem til både udfordringer og løsninger. De prøver sig frem, og laver undervejs om på deres løsningsforslag, afhængigt af de materialer de vælger at bruge. Mens de producerer deres produkt, forestiller de sig hvordan og hvorfor produktet bliver til - hvad er det løsningen bidrager til i historien.

Forløbet er præget af forskellige tempi. I de første faser er tempoet langsomt, og eleverne famler sig lidt frem. Tempoet stiger støt, når der skal udvikles ideer og løsningen fremstilles. Herefter fader tempoet ud gennem præsentationsfasen. I denne sidste fase viser det sig, at eleverne har sat sig ind i tekstens problemstillinger, og de kan argumentere for hvorfor, de har koncentreret sig om det valgte problem,

og hvorfor de har bygget netop den løsning, de er kommet frem til.

Det magiske sker, når eleverne begynder at bruge hinandens viden og færdigheder om materialer og tekstforståelse. Alle elever bliver stilladseret, og man kan få elever "i tale" på en anden måde end ved traditionelt tekstarbejde. Man kan sige, at nogle af legens kvaliteter på denne måde bliver bragt ind i undervisningen i en særlig ramme. Rammen bliver skabt i faserne og i disse kan der opstå forskellige legestemninger og legekvaliteter.

Tekstanalyse i et PLC-perspektiv

Skoler rundt om i landet må have en interesse i at udvikle den undervisning, der foregår i klasselokalerne i samtlige fag. Med Playful Learning er det særligt interessant at sætte spot på leg og læring. Her kan man forestille sig, at PLC spiller en rolle i forhold til at videreudvikle pædagogikken i danskfaget og forsøge at lege med det legende. PLC-medarbejdere og vejledere i dansk og kreative fag kan eksempelvis samarbejde med en dansklærer, om at udvikle faser der passer til den klasse, og den tekst der arbejdes med.

Dette samarbejde må ses som en form for co-teaching, hvor der eksperimenteres med de legende elementer i form af stemninger, materialer, samarbejdsformer o.a. Læreren sætter undervisningen i spil (en prøvehandling), og vejlederen observerer undervisningen og kigger efter tegn på både læring og det legende. Heraf kan man forestille sig, at det legende kan få endnu mere plads i fagets andre faser.

Playful Learning-programmet er et samarbejde mellem de seks professionshøjskoler i Danmark støttet af LEGO Fonden. Formålet med samarbejdet er at udvikle og fremme en legende tilgang til børns udvikling og læring. Programmet består af fire projekter, som tilsammen danner et nationalt udviklingsfællesskab med fokus på at skabe pædagogisk udvikling baseret på legens kvaliteter.

Illustrationen beskriver faserne i Novel Engineering og er den visuelle del af oplægget til forløbet og er med til at holde styr på processerne. Tegningerne er til fri afbenyttelse lige som også tegningerne af Lene Hansen, der illustrerer artiklen.

Følg dine drømme

Af Eline Mørch Jensen

Bogserien *Små mennesker, STORE DRØMME* er både indbydende og inspirerende med sine portrætter af mennesker, som har beriget deres verden – inden for kunst, sport, videnskab, menneskerettigheder og meget mere.

Små mennesker, STORE DRØMME (Pequeño y grande) er en spansk serie oversat og udgivet af Forlaget Albert, og portrætterer en bred og broget vifte af nulevende og historiske personligheder, som lige siden de var børn har haft modet til at gå efter deres drømme. Og som samtidig har glædet og/eller haft kolossal betydning for mennesker rundt omkring på kloden.

Man kan bl.a. læse om Stephen Hawking, Coco Chanel, Malala Yousafzai, Muhammed Ali og David Bowie. Flere af portrætterne findes også i papbøger

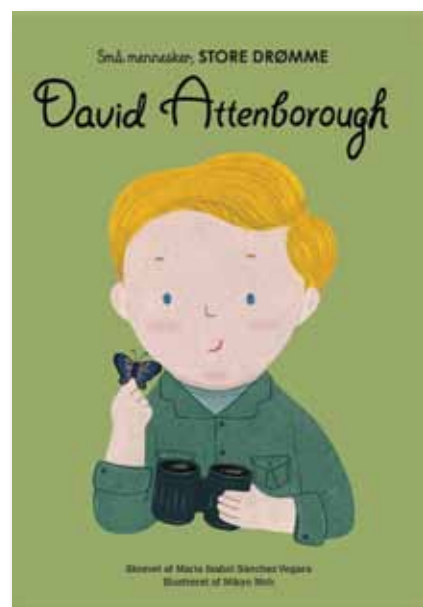
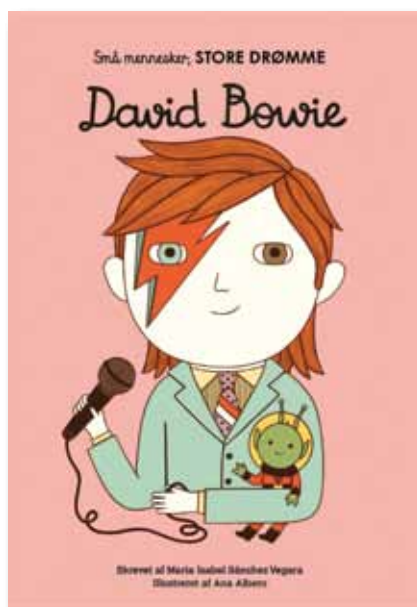
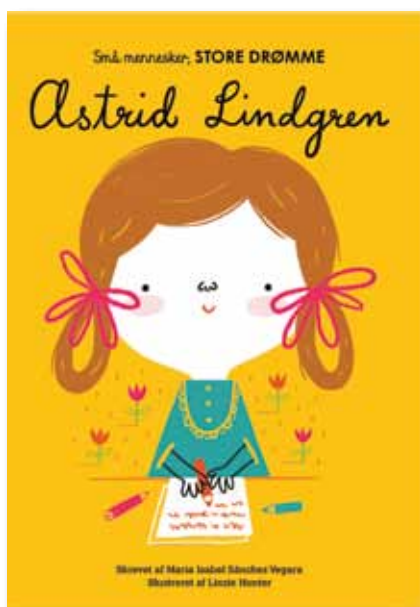
for de helt små, fx om Frida Kahlo. De fleste af personlighederne er forholdsvis kendte blandt Hovedparten af børn og i hvert fald af deres voksne, andre er knap så kendte eller slet ikke kendte – hvor mange på 5, 7 eller endda 10 år har fx hørt om Marie Curie eller Ada Lovelace?

Små mennesker, STORE DRØMME præsenterer altså nogle vidt forskellige forbilleder for både små og lidt større børn. Mennesker, der alle kæmper/har kæmpet for det, de tror/troede på. Forhåbentlig vil serien også give lyst til at dykke lidt dybere ned i udvalgte personligheder og deres kunst, opfindelser eller andre typer af udfoldelser, som bøgerne ind imellem skøjter lidt let henover. For nok er målgruppen mindre børn, men det virker fx ikke helt rimeligt i bogen om John Lennon at forbigå, at manden blev skudt ned på åben gade uden for sit hjem i New York i 1980. I stedet hedder det: "Verden var chokeret over at miste John, mens han stadig var ung." At teksten så også handler en del om The Beatles kan nok ikke være anderledes, men heldigvis levnes der også plads til John Lennons gakkede humor – som fx da han gav koncert iført et wc-bræt om halsen.

På samme måde forbigår bogen om Ella Fitzgerald volden i hendes udsatte børne- og ungdomsår, lige som man ikke hører om hendes voksne liv med alkohol og stoffer. Men hvorfor medtage personligheder med barske historier og ar på sjælen, hvis man ikke tør tegne nogle mere ærlige og nuancerede portrætter? Én af kvalitetene ved serien er netop at den ikke bare portrætterer de sædvanlige glatte kendisser popidoler, men også har nogle mere skæve og flertydige personligheder med.

Men selv om teksten om Ella Fitzgerald (og visse andre af seriens bøger) fremstår en smule flad og intetsigende, vinder bogen til gengæld stort ved Bårbara Alcas fine og udtryksfulde illustrationer. I det hele taget overbeviser serien ikke mindst ved sin stærke billedside snarere end gennem de skrevne portrætter, bl.a. i bogen om Anne Frank, som er illustreret af Sveta Dorosheva, og generelt gennem de varierede, og ofte betagende og kraftfulde illustrationer. Samt ved sin *lækkerhed*, selvfølgelig!

Bøgerne er rigt illustreret af en imponerende samling internationale kunstnere

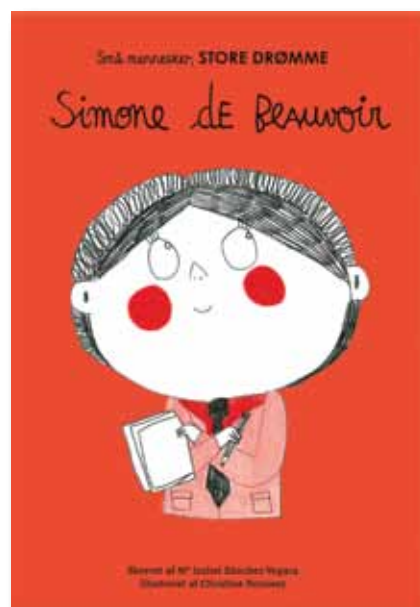
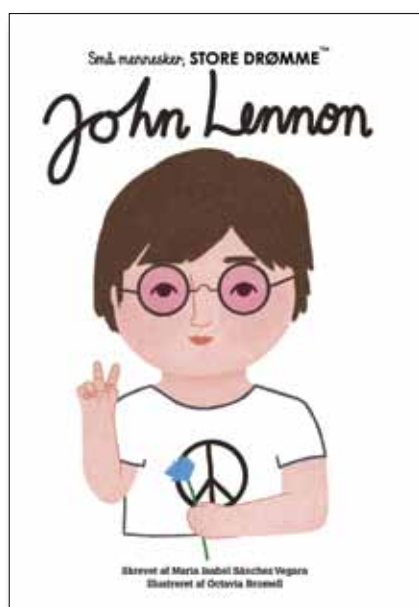
rømme

og efter ide af Maria Isabel Sanchez Vegera, som også er forfatter til hovedparten af seriens bøger. Hvert portræt er desuden forsynet med fakta-afsnit og fotos. *Små mennesker STORE DRØMME* er pt. udkommet i 21 udgaver på dansk og flere er på vej – til juni udkommer bøger

om Jane Austen og RuPaul og senere på året kommer en papbog om vores egen - og hele verdens - H.C. Andersen.

Det bliver spændende at følge serien! ■

Se mere på Instagram, forlaget *Albert*

Få Trylleblik og – i CFU's materialeunivers

Af Mette Bechmann Westergaard,
pædagogisk konsulent i dansk ved
CFU-Absalon

CFU's classesæt og e-bøger rummer en verden af litterære fællesoplevelser til hele skoleforløbet. Gratis. I denne artikel sætter vi spot på nogle af de bedste af de nye titler i samlingen og undersøger papir- og e-bøgernes muligheder for vejledere, lærere og elever.

Center for Undervisningsmidler formidler landets største materialebase af classesæt til grundskolen. Det er en samling, der opdateres i takt med indkøb af nye udgivelser og CFU-konsulenternes udvikling af tilhørende pædagogiske vejledninger, der tilbyder didaktisk inspiration til vejledere og lærere. Og så

er det en samling, der i løbet af de sidste år har udviklet en stærk profil både i form af papir- og e-bøger. Lad os starte der. Mange lærere har stærke holdninger til, om klassens fælles værk læsning skal foregå i papirbøger eller i e-bogsform. En stor gruppe sværger til papirbogen. Det at have en fysisk genstand i hånden, der kan vendes, drejes og bladres i giver helt andre muligheder for at orientere sig, fordybe sig og skabe overblik over et længere handlingsforløb, mener de. Og en del af deres elever.

Andre lærere kan slet ikke undvære CFU's e-bogsportal. Her er de sikre på altid at få adgang til deres yndlingstitel, præcis når det passer ind i årsplanen. De kan spontant foretage lån, når en ny idé melder sig i løbet af skoleåret. Og så er de herligt fri for at skulle administrere uddeling og indsamling af bøgerne og eventuelle erstatningsudgifter.

Papirbøger eller e-bøger?

Men måske vil det være godt for begge

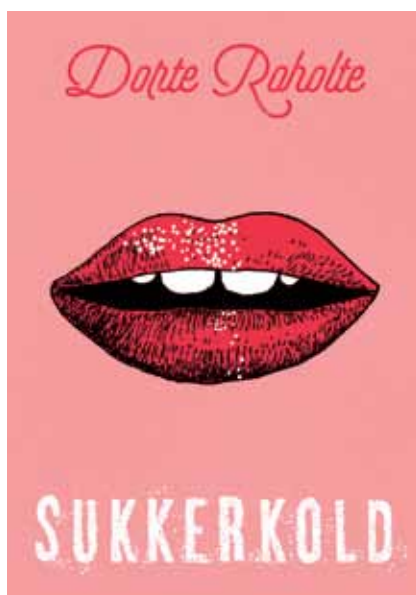
lejligheder at nuancere synet på, hvad papirbøgerne er særligt gode til, og i hvilke situationer e-bøgerne er at foretrække. En række tekster egner sig utrolig godt i det digitale format. Det gælder eksempelvis korte, betydningstætte tekster som kortprosa og digte, som kan kobles på klassens storskærm og opleves fælles, granskes og peges på i en samtidig langsom læsning.

Det kan også være billedfortællinger, hvor eleverne kan nyde billedmodaliteten i stort format, mens teksten læses højt af læreren. Eller det kan være de titler, der har en tillægsoplevelse i e-bogsversionen, som det fx er tilfældet med bogen *13 historier*. Her er teksten nemlig indlæst, og stemmen ledsages af effektiv lyd og underlægningsmusik, som er med til at dyrke bogens stemning af uhygge og gys.

Til gengæld er det lange format i romanerne nok at foretrække i en let papirbogsversion, som nemt kan

Hullet i kloden (Gyldendal 2019)

Sukkerkold (Gads Forlag 2020)

Trylleblik (Gutkind 2021)

gå Sukkerkold

tages med i sofaen eller sengen. Her er der mindre fare for at blive prikket til og forstyrret af digitale notifikationer, og når der skal arbejdes dansk-fagligt med undersøgelse af specifikke elementer i teksten, kan der hurtigt bladres frem og tilbage og genlæses og nærlæses.

Pædagogiske overlays

Ligegyldigt om læreren eller vejlederen vælger en papir- eller e-bog, er der god mulighed for at blive inspireret til arbejdet med materialet gennem de pædagogiske vejledninger, mitcfu.dk stiller til rådighed. Og det viser sig, at disse vejledninger har stor betydning for, hvilke materialer der opnår de største udlånstal. Derfor vil det give god mening, at både materiale og en udprintet vejledning vises frem, når der på PLC skal laves udstillinger i forbindelse med lærernes årsplanlægning.

Hvor de pædagogiske vejledninger til papirbøgerne er nemt tilgængelige for lærerne i form af et simpelt word- eller pdf-dokument, vil mange lærere have god gavn af en læringsvejleders kyndige hjælp, når man for første gang skal give sig i kast med e-bogens pædagogiske overlay. Et overlay bookes nemlig særskilt i forbindelse med lånet af en e-bog, og det viser sig helt konkret som opgaver eller ressourcer i margenen på e-bogen.

Trin 1: Book den e-bog, du ønsker.

Trin 2: Find materialet under "mine materialer", og tilvælgt det medfølgende overlay

Trin 3: Anvend det eksisterende overlay, som det er, eller kopier overlayet, så du kan foretage rettelser.

Multimodale muligheder

De opgaver eller ressourcer, der findes i margenen på en e-bog kan se vidt

Indskoling

Billedfortællinger

Mie og Jonas får voksne

Bjørnebarn

Hul igennem-serien

Fagbøger

Små mennesker – store

drømme

Drillepind

Thomas Tukan

Frilæsning

Frantz-serien

Vitello-serien

Mellemtrin

Billedfortællinger

Trylleblik

Ønskekuglen

Fiskepigen

Romaner

Natblomst

Guldfisken Glimmer

Den rustne verden

Novellesamlinger

Den klamme liste

Dødens sang – og andre gys

To ting man aldrig kan vide

Udskoling

Billedfortællinger

A

Hjertestorm/Stormhjerte

Hader/hader ikke

Romaner

Vulkan

Maskernes hus

Sukkerkold

Noveller og antologier

Lyriskspor & Essayspor

13 historier

På den anden side

forskellige ud. Det kan fx være tekst, billede, video, linkhenvisninger, lydoptagelser eller quizzes. Når man åbner den vidunderlige mellemtrinsroman *Elefantstenen* som e-bog med det tilhørende overlay slået til, ses i margenen et ikon for at der her ligger en lydfil som ressource. Den dialog, der udspiller sig her, foregår nemlig på stærk thyborønsk dialekt, og klikker man på lydikonet, får eleven mulighed for at høre, hvordan det konkret lyder.

Et andet eksempel er *Tyvens tøs*, en historisk roman, der foregår i 1800-tallet og derfor indeholder ord, vi ikke bruger så ofte i dag. I overlayet guides eleverne til systematisk at slå de markerede ord op i e-bogens ordbog, som både rummer muligheden for ordforklaringer på real- og billedplan.

I samme overlay møder eleven i øvrigt en række quizzes, som skal tjekke elevens grundlæggende læseforståelse, og desuden peges på en af CFU's tv-udsendelser, der viser forskellen på fattigdom i 1800-tallet og i dag. Det er altså helt oplagt, at det multimodale overlay rummer andre muligheder end den traditionelle pædagogiske vejledning.

Som læringsvejleder har du altid mulighed for at tage kontakt til din lokale CFU-konsulent. Det kan være for selv at blive klædt på til vejledningsopgaven med fx pædagogiske overlays, men det kan også være for at arrangere et fagteammøde for et lærerteam, hvor der sættes fokus på netop de muligheder i CFU. I er nysgerrige på. I kan besøge os på en af CFU's matrikler, vi har mulighed for at besøge jer, eller måske passer det bedst, at vi mødes i det virtuelle. Under alle omstændigheder er der faglige venner at hente i CFU.

Levende - levende

Af Pernille Lomholt Christensen, CFU
Absalon

“Film skal ses i biografen” var der engang en filmanmelder, der sagde. Man kunne tilføje “eller på mitCFU”, hvor man kan finde film til sin undervisning kombineret med tv-udsendelser og/eller andre materialer.

Tv-udsendelser og spillefilm er stærke læremidler, der giver mulighed for at opleve og identificere sig med historiske epoker, almenmenneskelige følelser, dilemmaer og spørgsmål. Oplevelser af andre kulturer og sprog, der kan høres, ses og mærkes i levende billeder og ord. Dette giver mulighed for at eleverne kan dannes til den virkelighed, der omgiver dem.

Ifølge Hans Christian Christiansen, Ph.d., adjunkt ved CPH Business Academy giver arbejdet med levende billeder “... eleverne mulighed for at lære om den komplekse blanding af billeder, lyd og tekster, som de møder hver dag i deres medievirkelighed. På den måde opnår de en fortrolighed med de digitale mediers sprog, som de derefter har lettere ved at navigere i og selv gøre bevidst brug af i forskellige sammenhænge.”

(<https://www.copydan-avumidler.dk/inspiration-til-formidling/digital-dannelse 9.2.2022>)

CFU har en filmsamling på omkring 600 film og ca 30.000 tv-udsendelser, hvor mange er udvalgt af CFU-medarbejdere med henblik på undervisning i grundskolen. Mange af filmene og en del af tv-udsendelserne er pædagogisk ber-

Fra serien “Nataben & Møgdyret...og en meget stor bjørn”.

gede med enten noter eller pædagogiske vejledninger og kan være kombineret med andre materialer som tv, bøger og/eller materialekasser fra vores store samling.

CFU har de seneste år fået udbygget streamingtjenesten til at kunne håndtere spillefilm og tv-udsendelser efter højeste sikkerhedsstandarder (Google Widevine Modular DRM teknologi). Det betyder, at du som lærer kan streame spillefilm og tv-udsendelser sikkert i mitCFU – enhver bruger, der klikker på en spillefilm eller en tv-udsendelse bliver automatisk tjekket af mitCFU op mod AVU-medier om brugerens institution har betalt for spillefilm, før den vises.

Forskellige måder at arbejde med film i undervisningen på

- Man kan bruge de pædagogiske

vejledninger eller kapitelsæt, som konsulenter har lavet. Vejledningerne giver konkrete ideer til, hvordan du inddrager udsendelsen eller filmen i undervisningen, og hvordan eleverne kan arbejde med stoffet, uanset om undervisningen foregår i klassen på skolen eller virtuelt.

- Man kan som lærer selv lave kapitelsæt.
- Eleverne kan lave deres egne kapitelsæt.

Hvordan laves et kapitelsæt?

- Klik ind på den aktuelle post og derefter på ikonet i venstre hjørne.
- Ved filmen vælger man opret kapitelsæt.
- I kapitelsættet kan man lave arbejds-spørgsmål til bestemte scener i filmen og fx lade elever lave deres egen beret-termodel til filmen.
- Man kan også vælge at tilknytte et kapitelsæt lavet af en CFU-konsulent,

billeder læring

der på samme måde som de pædagogiske vejledninger giver vejledning til, hvordan materialet kan bruges i undervisningen.

Man må IKKE bruge platforme i undervisningen, der er beregnet og kun er clearet til privat brug så som dr.dk/tv, Netflix, HBO, TV2play, Viaplay etc.

Med et CFU-abonnement får I adgang til film og tv. CFU Film og TV-abonnementet er grundlaget for at bestille tv-udsendelser og spillefilm hos CFU. Abonnementet koster kr. 5 pr. elev, dog minimum kr. 1.000 pr. institution.

Inspiration til undervisning i udvalgte fag

Kristendomskundskab:

”Stille hjerte” (spillefilm) er en rørende film, der rejser mange af de spørgsmål, der er forbundet med mennesker, der skal dø. Den pædagogiske vejledning

lægger op til arbejdet med filmens dilemmaer og filosofiske samtaler med og mellem elever om etiske og almenmenneskelige spørgsmål, som udspringer af filmen.

<https://mitcfu.dk/CFUFILM1123921>

Engelsk:

”The Breadwinner” (animationsfilm) er en godnathistorie, der flettes ind i historien om en pige, der klipper sit hår af og klæder sig som en dreng, for overhovedet at kunne gå udenfor sit hjem. Den pædagogiske vejledning har hovedvægt på skriftlig og mundtlig kommunikation. Desuden er der mulighed for at perspektivere fiktionen til autentiske forhold i Afghanistan ved hjælp af andre udsendelser knyttet til posten.

<https://mitcfu.dk/CFUFILM1113110>

Tysk:

”Kaugummiblase” (kortfilm) er en oplagt

film, når man arbejder med Jung sein og/eller Freundschaft; de faser man er igennem fra barn til voksen. Barndomsvennskab og relationer i familien er temaer, man uundgåeligt kommer til at berøre.

Den pædagogiske vejledning indeholder ideer til arbejdet med filmens temaer med fokus på forståelse, ordforråd og mundtlig kommunikation. Der er bl.a. fokus på chunks i filmen og i elevernes eget sprog.

<https://mitcfu.dk/TV0000117225>

Dansk – indskoling:

”Nataben & Møgdyret...og en meget stor bjørn” (serie) er den første ud af syv udsendelser. Udsendelserne er humoristiske og rummer en masse muligheder for at arbejde med forskellige områder inden for mundtlighed.

Til alle udsendelserne er der lavet kapitelsæt, der understøtter strukturen i fortællingen. Det mundtlige fokus er forskelligt i de syv udsendelser, så eleverne får arbejdet bredt med mundtlighed; virkemidler, forskellige talegenrer, struktur

[mv.: https://mitcfu.dk/TV0000121995](https://mitcfu.dk/TV0000121995)

Dansk – udskoling:

”Dokumentarer i dansk” er en pædagogisk vejledning som arbejder med tre tv-udsendelser med hver deres kapitelsæt. I vejledningen stilles skarpt på tre danske dokumentarer, som fra hver deres undergenre er med til at belyse feltet. I et af kapitelsættene fokuseres på brug af erfarings-, ekspert- og partskilder, lydspor, farvebrug samt dokumentarens vinkel.

Svømmestjerner under overfladen:

<https://mitcfu.dk/TV0000116099>

Alt for kliquen:

<https://mitcfu.dk/TV0000115410>

Oprør fra Ghettoen:

<https://mitcfu.dk/TV0000037053>

Børn og unge der gør en forskel

Af Merete Jørgensen, medlem af bladudvalget og FU i PLCF

"Et barn, en lærer, en blyant kan forandre verden", "Vi er alle sammen mennesker" eller mere direkte: "Bullshit - vi vil ikke høre mere vrøvl" og "Hvor vover I?" er nogle af de mange citater fra bogen *Vi ændrer verden - 30 historier om modige børn*. Bag citaterne står stærke unge personligheder som Malala, Greta Thunberg og den sydafrikanske dreng Nkosi Johnson, som blev født med hiv/aids i 1989. Som 11-årig holdt Nkosi en tale i FN om at bekæmpe fordomme - for vi er alle sammen mennesker. Bag et andet citat står 18-årige Emma Gonzales, der i 2018 organiserede en protestmarch mod skoleskyderier i USA. Hun holdt en 6 minutter lang tale - præcis så lang tid som massakren på hendes skole varede, og henvendte sig direkte til våbenindustrien og magthaverne med ordene: "Bullshit - vi vil ikke høre mere vrøvl!"

Bogens tekst og billeder er sat indbydende op med brug af mange farver og udtryksfulde, stærke og forklarende tegninger af Rasmus Meisler - en varm kop kaffe tilsluttet en telefon viser, hvordan elektricitet kan skabes på nye måder, en robotarm af legoklodser og et barskt - men tro mod virkeligheden - barberblad med bloddråber på udfolder tekstens indhold og gør os nysgerrige.

Forskellige skrifttyper og -størrelser, fremhævede citater samt faktabokse fortæller dels om hvor, hvornår og hvorfor, og dels uddyber det emne, der er omdrejningspunktet i den pågældende tekst - det være sig plastikforurening i verdenshavene, transkønnethed, omskæring af pige, børnesoldater og kampen for klimaet samt mere jordnære emner som bl.a. fodboldpiger, brillor og sugerør, der alt sammen er med til at gøre bogen både indbydende og spændende samt øge læsevenligheden. Bogen præsenterer 30 meget forskellige børn og unge - fra forskellige tider og steder i verden. En gruppe skoledrenge fra Ålborg i året 1941, der, i modsætning til de fleste danskere på den tid, tør gøre modstand mod Hitlers Nazityskland. En 16-årig Sybil, der i 1777 rider ud i natten og kommer til at spille en afgørende rolle i den amerikanske uafhængighedskrig. Og en anden amerikansk 15-årig pige, Claudette Colvin, der med ordene: "Nej! Jeg vil ikke flytte mig. Jeg har ret til at sidde her!" sætter gang i kampen for lige rettigheder uanset hudfarve.

Det kan være særlige omstændigheder eller tilfældigheder, der gør, at bogens børn og unge tager handling. Et skoleprojekt i 3. klasse og et kålhoved, der vokser sig gigantisk, fører fx til at Katie Stagliano i 2008 skaber Katie's Krops - et projekt der får amerikanske børn og

unge til at dyrke grøntsager i stor stil. Grøntsager der hjælper hjemløse og andre fattige til at få et sundt og gratis måltid mad. Sult og fattigdom er et kæmpe problem, også i USA, og Katie tager ansvar og viser omsorg og initiativ.

Vi går tilbage i tiden og hører om kendte og knap så kendte børn, der handlede på de udfordringer, de så. Margaret Knight, der ansporet af en arbejdsulykke, blev opfinder af en sikkerhedsanordning, der reddede liv og lemmer på 1800-tallets væverier, og Louis Braille, der påbegyndte udviklingen af punktskriftsystemet, fordi han trods sin egen blindhed gerne ville lære at læse og skrive.

Mange af bogens børn og unge er igennem tiden tildelt forskellige priser, og bogens sidste sider fortæller lidt om disse - fx Børnenes internationale fredspris og World's Children's Prize.

Bogen er et must på ethvert PLC - og gerne i mere end et enkelt eksemplar! Den kan også lånes som e-bog på mange CFU'er og hos nogle CFU'er tilbydes lån af klassesæt i en fysisk udgave. I en note fra CFU står bl.a.: "*Vi ændrer verden* er oplagt til et forløb med faglig læsning på mellemtrinnet, hvor eleverne kan lære at anvende de forskellige læsestrategier, mens de læser spændende fagtekster om 30 modige børn og unge, som har gjort en forskel i verden."

Generalforsamling i PLCF Sjælland og Øer

Den 20. 04. 22 kl. 16.15-18.00 lige efter PLC Ambassadørdagen på CFU

Sted: Professionshøjskolen Absalon, Campus Slagelse, Sdr. Stationsvej 30, 4200 Slagelse

Tilmelding inden 8. april til formand Mette Vibæk: Mett0303@skolen.nu

Indkaldelse til Lokalkredsgeneralforsamling 2022

PLCF Lokalkreds Syddanmark

Onsdag den 20. april kl. 17.30-18.30 i mødelokalet, Cafe Razz i Middelfart

Dagsorden ifølge vedtægterne:

1. Valg af dirigent
2. Formandens beretning
3. Kassereren forelægger det reviderede regnskab
4. Fremlæggelse af budgetforslag
5. Indkomne forslag
6. Valg
 - a. 2 lokalkredsmedlemmer
 - b. 1-2 suppleanter
 - c. 2 revisorer
 - d. 1 revisorsuppleant
7. Eventuelt

Forslag, der ønskes behandlet på generalforsamlingen under dagsordenens punkt 5, mailles til formanden senest 14 dage før generalforsamlingen.

Lokalforeningen byder på aftensmad på **Cafe Razz** efter generalforsamlingen.

Tilmelding senest mandag den 18. april.

NB: Hvis regnskabet ønskes tilsendt inden generalforsamlingen, bedes du sende en mail.

Venlig hilsen

Lokalkredsbestyrelsen Syddanmark, Sussi Petersen, formand - sussi.petersen@bbsyd.dk

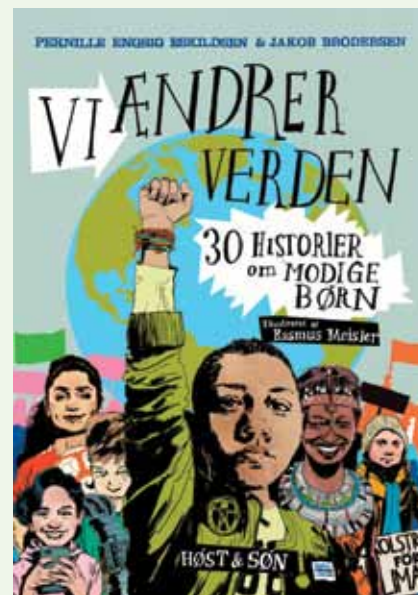
Jeg vil mene, at også lidt ældre elever vil kunne anvende bogen, eksempelvis i forbindelse med optakten til en projekt-opgave med overemnet "At gøre en forskel". Nogle af bogens fremhævede citater er på engelsk, og bogen vil fint kunne indgå i et tværfagligt samarbejde. Engelskfaget kan fx indgå og bidrage med materialet "Making a difference" (Close-up serien fra Gyldendal) samt forløbet "Role models" på Alineas engelskportal for udskoling, da disse materialer også tager udgangspunkt i unge, der udviser mod og selv gør noget aktivt for at ændre verden.

Vi ændrer verden kan ligeledes bruges om optakt til en emneuge, hvor omdrejningspunktet er innovation, opfindelser og initiativer, der kan løse eller sætte spotlight på et problem. Nogle af teksterne lægger op til konkrete handlinger hos læseren selv og en række af bogens børn og unge går meget konkret til værks for at løse et problem – fx med inddæmning af plast i verdens-

havene, opfindelse af kunstige lemmer, indsamling af briller eller dyrkning af køkkenhaver. Disse historier vil uden tvivl inspirere mange børn og unge til at tænke ud af boksen.

Og måske vil de endda følge rådet fra canadiske Ann Makosinsky. Ann opfinder lygten, der lyser ved hjælp af kroppens varme. Opfindelsen betød, at hun kunne hjælpe sin fattige veninde i Filippinerne med at læse lektier efter mørkets frembrud. Hendes råd til andre børn og unge lyder: "Vær ligeglad med, hvad andre tænker om dig - vær dig selv, og tro på din egen drøm. Alt er muligt, hvis du lægger dit hjerte og din sjæl i det - og arbejder hårdt."

I en tid, hvor de voksne både famler i blinde og puster sig op, giver det håb og tro på fremtiden at læse om børn og unge, der tror på sig selv og tager kampen op. Deres initiativer, mod og vilje kan medvirke til at skabe både empatiske og handlekraftige børn og unge. For dem har verden brug for!

Vi ændrer verden - 30 historier om modige børn
Af Pernille Engsig Eskildsen og Jakob Brodersen
Illustreret af Rasmus Meisler
Høst og Søn/Gyldendal, 2020

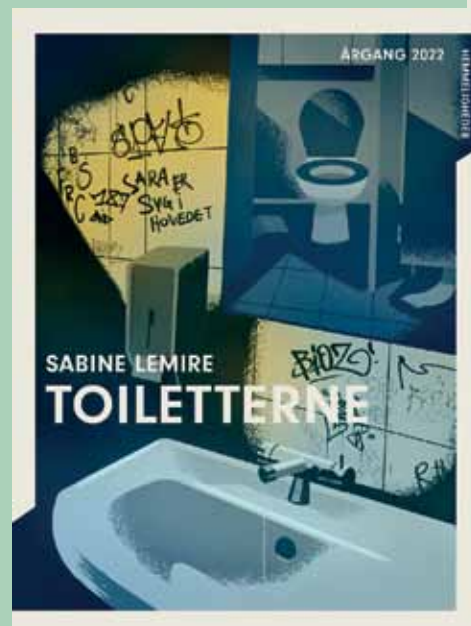
ÅRGANG 2022

ER STARTSKUDET PÅ EN NY SERIE AF NOVELLER TIL DE 13 – 16 ÅRIGE, HVOR EN RÆKKE FORFATTERE GIVER DERES BUD PÅ HISTORIER MED UDGANGSPUNKT I DET SAMME TEMA.

I ÅRGANG 2022 ER TEMAET HEMMELIGHEDER

Historierne er vidt forskellige, men favner på hver deres måde den sårbarhed, der tit følger med, når man har en hemmelighed.

GRATIS
UNDERVISNINGS-
MATERIALE TIL SERIEN
KAN HENTES PÅ FORLAGETS
HJEMMESIDE
GAD.DK

En hemmelighed er ifølge *Den store danske ordbog* en sag, en viden eller et forhold, som er eller skal holdes hemmeligt. En hemmelighed kan angå noget småt eller stort. Den kan angå et enkelt menneske eller en sluttet kreds af mennesker. Det kan være hårdt at holde på en hemmelighed, at gå med en viden helt alene. Noget kan holdes hemmeligt for andre, men det kan også være en hemmelighed for en selv, hvem man egentlig er, og hvad man virkelig ønsker sig. En hemmelighed er en gåde, et puslespil ja måske endda en form for erkendelse; en hemmelighed kan være sandheden om ens inderste væsen, en sandhed, som man ikke altid selv kender.

gads forlag